

Informácia o priebehu a výsledkoch účasti oficiálnej delegácie Slovenskej republiky vedenej predsedom vlády SR Petrom Pellegrinim na samite Európskej únie a Ligy arabských štátov v Sharm el Sheikh, Egypt, 24. – 25. februára 2019

Samit Európskej únie (EÚ) a Ligy arabských štátov (LAŠ) bol historicky prvým stretnutím v tomto formáte. Spolupráca oboch organizácií sa doteraz uskutočňovala len na úrovni expertov a ministrov zahraničných vecí, ktorých ostatné 5. zasadnutie sa konalo v Bruseli dňa 4.2.2019. K zvýšeniu úrovne spolupráce pristúpila EÚ aj na základe toho, že LAŠ bola posledným z veľkých regionálnych zoskupení, s ktorým EÚ nerozvíjala politický dialóg na najvyššej úrovni. Z pohľadu úrovne účasti sa samit radí medzi veľmi úspešné podujatia. Zúčastnili sa ho 4 králi, 8 prezidentov, 1 viceprezident, 1 predseda parlamentu, 25 predsedov vlád a 9 ministrov.

Vo svojich vystúpeniach sa veľká väčšina lídrov snažila zdôrazniť pozitívne aspekty vzťahov – historickú a kultúrnu blízkosť oboch regiónov. Prakticky každé vystúpenie začínalo odvolaním sa na spoločné historické korene a spoločné výzvy a snahu o hľadanie konštruktívnych riešení aktuálnych otázok. V tomto kontexte bol aj často zdôrazňovaný fakt, že ide o prvý spoločný samit EÚ a LAŠ.

V rámci prejavov rezonovali najmä tieto 3 témy:

- Spoločný boj proti terorizmu a potreba zachovania stability v regióne. Zo strany EÚ bola zdôraznená v tomto kontexte aj potreba spolupráce v migračných otázkach;
- Vystúpenia krajín LAŠ boli využité na silný apel na riešenie palestínskej otázky a konfliktov na Blízkom východe (v niektorých aj so značnou dávkou proti-iránskej rétoriky). Viaceré delegácie arabských štátov označili palestínsky konflikt za kľúčovú tému. Krajiny EÚ sa vyjadrovali k vzťahom na Blízkom východe skôr okrajovo, prezentovali postoje svojich krajín a potrebu rešpektovania rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN;
- Ekonomická spolupráca a investície ako nástroj v boji proti chudobe a terorizmu na Blízkom východe. EÚ v tomto smere zdôraznila nutnosť spolupráce v otázke boja proti klimatickým zmenám, rozvoja vzdelávania a vytvárania pracovných príležitostí pre mladých ľudí.

Predseda vlády SR P. Pellegrini sa vo svojom prejave v druhej časti plenárneho zasadnutia zamerail najmä na posilnenie bezpečnosti, ekonomický rozvoj, boj proti terorizmu a riešenie otázky migrácie a utečencov. Upozornil na ťažkú situáciu niektorých krajín starajúcich sa o utečencov na svojom území a ocenil prístup Egypta, ktorý sa snaží utečencov integrovať do spoločnosti. Zdôraznil dôležitosť rozvoja hospodárskych vzťahov, podpory vzájomného obchodu a investícií ako hnacieho motora pre rozvoj spoločností, vytvárania pracovných príležitostí a prosperity obyvateľstva obidvoch regiónov. Vyzval na zvyšovanie investícií do vzdelávania mladých ľudí, zabezpečenie väčšieho prístupu mladých na pracovný trh a tým pre nich vytvárať lepšiu budúcnosť. Na záver podporil multilateralizmus ako efektívny nástroj na riešenie globálnych otázok a dosiahnutie spoločných cieľov.

Bilaterálne rokovanie s podpredsedom vlády Ománskeho sultanátu pre medzinárodnú spoluprácu a špeciálnym vyslancom sultána J.V. Sayyedom As'adom bin Tariqom Al-Saidom

Na okraji samitu sa uskutočnilo bilaterálne stretnutie s ománskou delegáciou vedenou podpredsedom vlády Ománskeho sultanátu pre medzinárodnú spoluprácu a špeciálnym vyslancom sultána. Hlavným predmetom rokovania bolo prehĺbenie obchodno-ekonomickej spolupráce, urýchlenie procesu budovania zmluvnej základne – dohodnutie textu zmluvy o ochrane investícií, uzavretie Memoranda o porozumení o založení spoločného hospodárskeho výboru a podpis zmluvy o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických, služobných

a špeciálnych pasov. Predseda vlády SR pozval podpredsedu vlády Ománskeho sultanátu na návštevu SR.

Bilaterálne rokovanie so štátnym ministrom pre zahraničné veci Kráľovstva Saudskej Arábie Adelom bin Ahmedom Al-Jubeirom

Počas rokovania štátny minister informoval predsedu vlády SR o prijatí rozhodnutia o otvorení zastupiteľského úradu Saudskej Arábie v Bratislave, ktorého zriadenie sa predpokladá realizovať do konca roka 2019. Oba predstavitelia prerokovali niektoré aktuálne otázky vzťahov EÚ so Saudskou Arábiou.

Vystúpenia spoluorganizátorov samitu:

Prejav prezidenta Egyptskej arabskej republiky Abdel Fattah el-Sisiho

Prezident el-Sisi zdôraznil nutnosť budovať vzťahy na témach, ktoré krajiny EÚ a LAŠ spájajú, a nie tých, ktoré krajiny rozdeľujú. Mier, bezpečnosť a rozvoj majú byť spoločnými víziami, na ktorých musia všetky krajiny spoločne pracovať. Spoločnou výzvou je nárast terorizmu, ktorý niektoré krajiny finančne a mediálne podporujú a zároveň vytvárajú bezpečný úkryt pre členov teroristických organizácií. V otázke ľudských práv el-Sisi pripomenul, že Egypt ich rešpektuje a to aj v boji proti terorizmu. Egypt je zástancom práv Palestínčanov a obhajuje ich aj na medzinárodnej pôde (OSN) a zasadzuje sa za implementáciu rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN. Nárast terorizmu na územiach pod palestínskou samosprávou a v Izraeli idú na vrub pritvrdzujúcej sa izraelskej okupácie. Pre Egypt naďalej zostáva otázka Palestíny prioritnou témou zahraničnej politiky. Egypt sa bude ďalej usilovať hľadať spoločné riešenia, podporovať svojich susedov, bojovať proti terorizmu a chrániť svojich občanov rešpektujúc suverenitu krajín a ich práva na sebaurčenie. Na záver prezident el-Sisi vyzval partnerov z EÚ na spoločný a koordinovaný postup v boji proti terorizmu, v riešení konfliktov a ilegálnej migrácie.

Prejav predsedu Európskej rady Donalda Tuska

Donald Tusk zdôraznil dôležitosť spolupráce štátov EÚ – LAŠ. EÚ bude pokračovať vo svojich aktivitách a vytvárať podmienky pre stabilitu v krajinách LAŠ formou podpory vzdelávania, investícií do ekonomiky jednotlivých krajín. EÚ sa chce zamerať aj na podporu mládeže, ktorá má byť hnacím motorom pozitívnych sociálno-politických zmien. Zároveň bude EÚ vystupovať proti extrémizmu a populizmu. Ohľadom migrácie predseda Tusk poďakoval tým krajinám LAŠ, ktoré tolerujú utečencov na svojom území a bojujú proti nelegálnej migrácii a prevádzkačstvu. EÚ bude naďalej pomáhať utečencom vracať sa do svojich krajín, ako aj v ich snahe o opätovné zaradenie sa do spoločnosti.

Na záver samitu bolo prijaté spoločné 17-bodové vyhlásenie, ktorého text bol dohodnutý vopred na úrovni Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a Sekretariátu LAŠ. Vzhľadom na nedostatočne ostro formulovaný text voči Iránu mali výhrady Saudská Arábia, SAE a Bahrajn. Generálny tajomník LAŠ ponúkol vyššie uvedeným krajinám možnosť pripojiť k vyhláseniu svoje samostatné vyhlásenie, čo bolo zo strany dotknutých krajín akceptované.

Ďalší samit by sa mal uskutočniť v roku 2022 v Bruseli.

Záver.

1. Pribeh historicky prvého samitu lídrov EÚ a LAŠ svedčí o tom, že samit bol úspešný a boli naplnené jeho hlavné ciele – stretnutie predstaviteľov oboch zoskupení na najvyššej úrovni, silná účasť vysokých predstaviteľov na úrovni hláv štátov a vlád 49 krajín Európy, regiónu Blízkeho východu a severnej Afriky a pozitívna diskusia o aktuálnych témach a spoločných výzvach.

2. Strategické povýšenie partnerstva EÚ-LAŠ z ministerskej úrovne na úroveň lídrov, v čase, kedy je multilaterálny systém založený na medzinárodných pravidlách stále viac spochybňovaný, je jednoznačným signálom podpory efektívneho multilateralizmu a regionálnej spolupráce na úkor unilaterálnych krokov jednotlivých aktérov.
3. Prijaté spoločné vyhlásenie vyjadruje záujem pokračovať v dlhodobom štruktúrovanom dialógu a vzájomne výhodnej spolupráci v oblastiach spoločného záujmu – budovanie stability, rozvoj ekonomickej spolupráce vrátane lepšej perspektívy uplatnenia pre mladých ľudí, spoločné riešenie aktuálnych výziev terorizmu a migrácie, ako aj opatrenia spojené s klimatickými zmenami. Lídri sa dohodli v pokračovaní partnerskej spolupráce a vzájomného dialógu v nasledovných oblastiach:
 - a. Globálne výzvy;
 - b. Sektorová spolupráca vrátane ekonomickej oblasti;
 - c. Regionálne zahraničnopolitické otázky.
4. Samit potvrdil určité pretrvávajúce názorové rozdiely hlavne v oblasti uplatňovania štandardov právneho štátu a ľudských práv, kde sa prístupy oboch strán diametrálne líšia. Lídri sa však dohodli na konaní nasledujúceho samitu EÚ-LAŠ v Bruseli v roku 2022.
5. Účasť predsedu vlády SR P. Pellegriniho v Egypte na historicky prvom samite Európskej únie a Ligy arabských štátov bola dôležitým impulzom a potvrdením záujmu SR o región Blízkeho východu a severnej Afriky a záujmom o pragmatické rozvíjanie vzájomne výhodnej bilaterálnej spolupráce s arabskými štátmi. Bilaterálne rokovania na okraj samitu boli využité na rozvoj politického medzivládneho dialógu a posilnenie obchodno-ekonomických vzťahov SR s Ománskym sultanátom.
6. MZVEZ SR v spolupráci s ďalšími rezortmi bude naďalej aktívne pôsobiť vo vzťahu k arabským krajinám s cieľom naplňovať závery samitu a prijatej spoločnej deklarácie.